

ยุคสมัยของดนตรีตะวันตก

เนื่องจากโครงสร้างของดนตรีตะวันตกมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเสมอ ตามแนวความคิดของผู้ประพันธ์เพลง จึงทำให้เกิดเป็นลักษณะของดนตรีในแต่ละยุคขึ้นมา การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของบทเพลงในแต่ละยุค จะช่วยให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของดนตรีในแต่ละยุค ดังนี้

1. ยุคกลาง (Middle Ages)

ยุคนี้คือ ช่วงเวลาระหว่างศตวรรษที่ 5-15 (ราว ค.ศ. 450-1400) อาจเรียกว่า **ยุคเมดิอวัล (Medieval Period)** ดนตรีในยุคนี้เป็น vocal polyphony คือ เป็นเพลงร้อง โดยมีแนวทำนองหลายแนวสอดประสานกัน ซึ่งพัฒนามาจากเพลงสวด (Chant) และเป็นเพลงแบบมีทำนองเดียว (Monophony) ในระยะแรกเป็นดนตรีที่ไม่มีอัตราจังหวะ (Non-metrical) ในระยะต่อมาใช้อัตราจังหวะ $\frac{3}{4}$ ต่อมาในศตวรรษที่ 14 มักใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ เพลงร้องพบได้ทั่วไป และเป็นที่นิยมมากกว่าเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรี รูปแบบของเพลงเป็นแบบลือทำนอง (Canon) นักดนตรีที่ควรรู้จักคือ มาไซท์และแลนดีนี

2. ยุคเรเนซองส์ (Renaissance Period)

เป็นดนตรีในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15-16 (ราว ค.ศ. 1450-1600) การสอดประสาน (Polyphony) ยังเป็นลักษณะของเพลงในยุคนี้ โดยมีการล้อกันของแนวทำนองเดียวกัน (Imitative style) ลักษณะบันไดเสียงเป็นแบบโหมด (Modes) ยังไม่นิยมแบบบันไดเสียง (Scales) การประสานเสียงเกิดจากแนวทำนองแต่ละแนวสอดประสานกัน มิได้เกิดจากการใช้คุณสมบัติของคอร์ด ลักษณะของจังหวะมีทั้งเพลงแบบมีอัตราจังหวะ และไม่มีอัตราจังหวะ ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดังค่อย ยังมีน้อยไม่ค่อยพบ ลักษณะของเพลงมีความนิยมพอกัน ระหว่างเพลงร้องและบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี เริ่มมีการผสมวงเล็กๆ เกิดขึ้น นักดนตรีที่ควรรู้จักคือ จอสกิน-เดอส์ เพรซ์ ปาเลสตรินา และเบิร์ด

3. ยุคบาโรก (Baroque Period)

เป็นยุคของดนตรีในระหว่างศตวรรษที่ 17-18 (ราว ค.ศ. 1600-1750) การสอดประสาน เป็นลักษณะที่พบได้เสมอในปลายยุค ช่วงต้นยุคมีการใช้ลักษณะการใส่เสียงประสาน (Homophony) เริ่มนิยมการใช้เสียงเมเจอร์ และไมเนอร์ แทนการใช้โหมดต่างๆ การประสานเสียงมีหลักเกณฑ์เป็นระบบ มีการใช้เสียงหลัก (Tonal center) อัตราจังหวะเป็นสิ่งสำคัญของบทเพลง การใช้ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดังค่อย เป็นลักษณะของความดัง-ค่อย มากกว่าจะใช้ลักษณะค่อยๆ ดังขึ้นหรือค่อยๆ ลง (Crescendo, diminuendo) ไม่มีลักษณะของความดังค่อยอย่างมาก (Fortissimo, pianissimo) บทเพลงบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีเป็นที่นิยมมากขึ้น บทเพลงร้องยังคงมีอยู่และเป็นที่ยอมรับเช่นกัน นิยมการนำวงดนตรีเล่นผสมกับการเล่นเดี่ยวของกลุ่ม เครื่องดนตรี 2-3 ชิ้น (Concerto grosso) นักดนตรีที่ควรรู้จัก คือ มอนเมแวร์ดี คอเรลลี วิวัลดี บาค ฮันเดล

4. ยุคคลาสสิก (Classical period)

เป็นยุคที่ดนตรีมีกฎเกณฑ์แบบแผนอย่างมาก อยู่ในระหว่างศตวรรษที่ 18 และช่วงต้นศตวรรษที่ 19 (ค.ศ. 1750-1825) การใส่เสียงประสานเป็นลักษณะเด่นของยุคนี้ การสอดประสานพบได้บ้างแต่ไม่เด่นเท่าการใส่เสียงประสาน การใช้บันไดเสียงเมเจอร์ และไมเนอร์ เป็นหลักในการประพันธ์เพลง ลักษณะของบทเพลงมีความสวยงามมีแบบแผน บริสุทธิ์ มีการใช้ลักษณะของเสียงเกี่ยวกับความดังค่อยเป็นสำคัญ ลีลาของเพลงอยู่ในขอบเขตที่นักประพันธ์ในยุคนี้ยอมรับกัน ไม่มีการแสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกของผู้ประพันธ์ไว้ในบทเพลงอย่างเด่นชัด การผสมวงดนตรีพัฒนามากขึ้น การบรรเลงโดยใช้วงและ**การเดี่ยวดนตรีของผู้เล่นเพียงคนเดียว (Concerto)**เป็นลักษณะที่นิยมในยุคนี้ บทเพลงประเภทซิมโฟนีมีแบบแผนที่นิยมกันในยุคนี้เช่นเดียวกับ **เพลงเดี่ยว(Sonata)** ด้วยเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ บทเพลงบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีที่นิยมเป็นอย่างมาก บทเพลงร้องมีลักษณะซับซ้อนกันมากขึ้น เช่นเดียวกับบทเพลงบรรเลงด้วยเครื่องดนตรี นักดนตรีที่ควรรู้จักในยุคนี้ คือ กลุค ไฮเดิน โมทซาร์ท และเบโทเฟน

5. ยุคโรแมนติก(Romantic period)

เป็นยุคของดนตรีระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ราว ค.ศ. 1825-1900) ลักษณะเด่นของดนตรีในยุคนี้ คือ เป็นดนตรีที่แสดงความรู้สึกของนักประพันธ์เพลงเป็นอย่างมาก ฉะนั้น โครงสร้างของดนตรีจึงมีหลากหลายแตกต่างกันไปในรายละเอียด โดยการพัฒนาหลักการต่างๆ ต่อจากยุคคลาสสิก หลักการใช้บันไดเสียงไมเนอร์และเมเจอร์ ยังเป็นสิ่งสำคัญ แต่ลักษณะการประสานเสียงมีการพัฒนาและคิดค้นหลักใหม่ๆ ขึ้นอย่างมากเพื่อเป็นการสื่อสารแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของผู้ประพันธ์เพลง การใส่เสียงประสานจึงเป็นลักษณะเด่นของเพลงในยุคนี้ บทเพลงมักจะมีความยาวมากขึ้น เนื่องจากมีการขยายรูปแบบของโครงสร้างดนตรี มีการใส่สีสรรของเสียงจากเครื่องดนตรีเป็นสื่อในการแสดงออกทางอารมณ์ ลักษณะการผสมวงพัฒนาไปมาก วงออร์เคสตรามีขนาดใหญ่มากขึ้นกว่าในยุคคลาสสิก บทเพลงมีลักษณะต่างๆกันออกไป เพลงซิมโฟนี โซนาตา และเชมเบอร์มิวสิก ยังคงเป็นรูปแบบที่นิยมนอกเหนือไปจากเพลงลักษณะอื่นๆ เช่น Prelude, Etude, Fantasia เป็นต้น นักดนตรีที่ควรรู้จักในยุคนี้มีเป็นจำนวนมาก เช่น เบโทเฟน ชูเบิร์ต โชแปง ลิสซท์ เมนเดลซอน เบริลิออส ชูมานน์ แวร์ดี บราห์มส์ ไชคอฟสกี รมสกี-คอร์สคอฟ รัคมานินอฟ ปุกชินี วากเนอร์ กรีก ริชาร์ด สเตรห์ มาห์เลอร์ และชิเบลูส เป็นต้น

6. ยุคอิมเพรสชันนิสติก (Impressionistic Period หรือ Impressionism)

เป็นดนตรีอยู่ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1890 – 1910 ลักษณะสำคัญของเพลงยุคนี้คือ ใช้บันไดเสียงแบบเสียงเต็ม ซึ่งทำให้บทเพลงมีลักษณะลึกลับ คลุมเครือไม่กระจ่างชัด เนื่องมาจากการประสานเสียงโดยใช้บันไดเสียงแบบเสียงเต็ม บางครั้งจะมีความรู้สึกโล่งๆว่างๆ เสียงไม่หนักแน่น ดังเช่น เพลงในยุคโรแมนติก การประสานเสียงไม่เน้นไปตามกฎเกณฑ์ ในยุคก่อนๆ สามารถพบการประสานเสียงแปลก ๆ ไม่คาดคิดได้ในบทเพลงประเภทอิมเพรสชันนิซึม รูปแบบของเพลงเป็นรูปแบบง่าย มักเป็นบทเพลงสั้นๆ รวมเป็นชุด นักดนตรีที่ควรรู้จัก คือ เดอบุสซี ราเวล และเคลือส

7. ยุคศตวรรษที่ 20 (Contemporary Period)

ดนตรีในยุคศตวรรษที่ 20 เป็นยุคของการทดลองสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และนำเอาหลักการเก่าๆ มากพัฒนาเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เข้ากับแนวความคิดในยุคปัจจุบัน เช่น **หลักการเคาเตอร์พอยต์ (Counterpoint)** ของโครงสร้างดนตรีแบบการสอดประสาน มีการใช้ประสานเสียงโดย **การใช้บันไดเสียงต่างๆ รวมกัน (Polytonality)** และการไม่ใช่เสียงหลักในการแต่งทำนองหรือประสานเสียงจึงเป็นเพลงแบบ**ใช้บันไดเสียง 12 เสียง (Twelve-tone scale)** ซึ่งเรียกว่า **Atonality** อัตร่าจังหวะที่ใช้ที่การกลับไปกลับมา ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือ **การใช้การประสานเสียงที่ฟังระคายหูเป็นพื้น (Dissonance)** วงดนตรีกลับมาเป็นวงเล็กแบบแจ๊ซหรือบิกบีท ไม่นิยมวงออร์เคสตรา มักมีการใช้อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดเสียงดนตรีซึ่งมีสีสันที่แปลกออกไป เน้นการใช้จังหวะรูปแบบต่างๆ บางครั้งไม่มีทำนองที่โดดเด่น ในขณะที่แนวคิดแบบโรแมนติกมีการพัฒนาควบคู่ไปเช่นกัน เรียกว่า **นีโอโรแมนติก (Neo-Romantic)** กล่าวโดยสรุปคือ โครงสร้างของเพลงในศตวรรษที่ 20 นี้มีหลากหลายมาก สามารถพบสิ่งต่างๆ ตั้งแต่ยุคต่างๆ มาที่ผ่านมา แต่มีแนวคิดใหม่ที่เพิ่มเข้าไป นักดนตรีที่ควรรู้จักในยุคนี้ คือ สตราวินสกี โชนเบอร์ก บาร์ตอก เบอร์ก โอฟส์ คอปแลนด์ ซอสตาโกวิช โปโกเฟียฟ อินเดมิช เคจ เป็นต้น